

## СТВОРЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНО СПРИЯТЛИВОЇ АТМОСФЕРИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

*У статті розглянуто проблему формування професійної іншомовної компетентності. Визначено, що професійна іншомовна компетентність майбутніх фахівців – це комплекс знань професійної лексики, мовленнєвих умінь й навичок для адекватного використання англійської мови відповідно до професійної ситуації. Відмічено, що психологічно сприятливе середовище потрібно створювати з самого початку навчання. Такі "криголами", як "Шість імен", "Сніжний ком" і "Чотири кути" пропонуються як дієві засоби для створення сприятливого середовища для формування професійної іншомовної компетентності.*

**Ключові слова:** професійна іншомовна компетентність, психологічно сприятливе середовище, "криголами".

**Постановка проблеми.** Формування професійної іншомовної компетенції майбутніх фахівців є актуальним аспектом викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах. Інтеграційні процеси в суспільстві зумовлюють попит на фахівців із вільним володінням іноземною мовою. Увага акцентується на вивченні іноземної мови як засобу становлення фахівця, професійного пізнання, а далі як інструменту для професійного самовдосконалення. Можливості освітньої, наукової й професійної мобільності повинні стимулювати студентів до вивчення іноземної мови як засобу отримання новітніх знань із свого фаху, обміну результатами досліджень із науковцями інших країн, здійснення майбутньої професійної діяльності. Саме це необхідно враховувати при наповненні змісту курсу англійської мови для професійних потреб та методів її викладання, котрі повинні суттєво відрізнятися від англійської загального призначення.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Тема даного дослідження постійно перебуває в центрі уваги науковців та методистів різних країн, адже в умовах глобалізації безумовною є важливість порозуміння між спеціалістами в різних галузях знань, можливість їхнього вільного обміну думками, інформацією. У літературі проблема підготовки майбутніх фахівців до науково-професійного іншомовного спілкування пов'язується із теорією діяльності О. Леонтєва, технологіями професійної підготовки студентів (А. Бойко, В. Вергасов), аспектами комунікативної компетентності в процесі вивчення іноземних мов (Л. Биркун, О. Вишневський, І. Зимня), вченнями про "професійне спілкування" (К. Абульханова-Славська, І. Зязюн, В. Кан-Калик), психологічними рекомендаціями щодо викладання іноземної мови професійного спрямування (Г. Абрамович, Н. Кузьміна). Також були використані результати досліджень О. Безкоровайної, Л. Мороза, О. Байбакової, А. Беляєвої та інших.

**Мета статті.** Проаналізувати основні підходи до визначення терміну "професійна іншомовна компетентність" та презентувати деякі дієві засоби створення психологічно сприятливої атмосфери для її формування.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Відповідно до реалій сучасного світу від фахівців вимагається не просто володіння англійською мовою загального призначення, а очікується певний рівень їхньої професійної іншомовної компетентності. Такий підхід до знань іноземної мови студентами передбачає зміну змісту даної дисципліни, а також методів її викладання. Головна різниця між англійською загального призначення та англійською за професійним спрямуванням полягає у відмінності цілей, котрі потрібно досягнути. Увага дисципліни, спрямованої на професійну іншомовну компетентність майбутніх фахівців, зосереджена на формуванні в студентів здатності до адекватного використання англійської мови відповідно до професійної, науково-дослідницької чи ділової ситуації, вмінь отримувати необхідну для роботи інформацію з іншомовних джерел.

Суть компетентнісного підходу учені розглядають у розширенні освітнього простору за межі формальної освіти в паралельні структури системи неперервного навчання та формування навичок діяльності в конкретних умовах. Також вони наголошують на необхідності змін навчального процесу, так як формування компетентностей потребує створення певних навчальних ситуацій.

Р. Баскаєв визначає, що зміст сучасної освіти зорієнтований нині на практичне знання, яке можна одержати, якщо об'єднати знання технічні та методичні, котрі вказують, що і як потрібно робити для вирішення конкретної практичної задачі, та гуманітарні, які вказують на соціокультурний контекст дій та джерела наших власних чи запозичених цілей та засобів [1: 13]. У той самий час компетенції повинні гнучко та оперативно пристосовуватися під потреби практики.

Всупереч розповсюдженому застосуванню терміну "професійна іншомовна компетентність", його тлумачення не є однозначним. Деякі дослідники розглядають професійне спілкування як процес взаємодії індивідів, об'єднаних спільними професійними інтересами чи діяльністю. У результаті обміну

інформацією, ідеями реалізується поставлена професійна мета. Відповідно до тверджень професійне спілкування відрізняється від звичного чи буденного, оскільки зумовлено потребами спільної діяльності, а тому включає обмін інформацією, розробку єдиної стратегії взаємодії, сприймання і розуміння іншої людини [2]. Професійна іншомовна компетентність повинна сприяти "ефективному функціонуванню фахівців у культурному розмаїтті навчального та професійного середовища" [3]. Основою для іншомовної компетентності виявляються мовні й комунікативно-ціннісні знання, котрі уможливають самовдосконалення чи самоосвіту фахівця, творче використання іншомовної інформації для здійснення міжнародної діяльності. Деякі дослідники переконані, що іншомовна професійна компетентність є "здатність здійснювати міжкультурне професійно спрямоване спілкування, взаємодіяти з носіями іншої культури, беручи до уваги національні цінності, норми та уявлення, створювати позитивний настрій спілкування для комунікантів, вибирати комунікативно цілеспрямовані способи вербальної та невербальної поведінки на основі знань про науку і культуру інших народів у межах полілогу культур" [4: 53].

Певні дослідники [5-7] під іншомовною професійною компетенцією розуміють сукупність окремих компетенцій, котрі дозволяють автономно вести пошук інформації іноземною мовою, тим самим створюючи передумови для професійного та кар'єрного росту особистості. До таких компетенцій науковці відносять лінгвістичний, соціолінгвістичний й прагматичний рівні; мовну (лінгвістичну), соціокультурну, стратегічну, професійну складові; або ж лінгвістичний, комунікативний та соціальний базові компоненти. Н. Гез пропонує виокремити такі компетенції, як вербально-комунікативну (здатність опрацювати, групувати, запам'ятовувати і за потреби поновлювати отримані знання); лінгвістичну (здатність розуміти, продукувати необмежену кількість речень за допомогою засвоєних мовних знаків і правил їх поєднання); вербально-когнітивну (здатність брати до уваги під час мовленнєвого спілкування контекстуальну доречність і вживання мовних одиниць для реалізації когнітивної і комунікативної функцій); метакомунікативну (здатність володіти понятійним апаратом, який необхідний для аналізу та оцінювання засобів мовленнєвого спілкування) [8: 19].

Погоджуємось із О. Герасименко [5] щодо такого тлумачення іншомовної компетентності як комплексу знань, умінь й навичок, які дозволяють успішно використовувати іноземну мову в професійній діяльності, для самоосвіти й саморозвитку особистості майбутнього фахівця. У той самий час слушною є думка І. Ставицької [6], котра продовжує дане визначення й додає, що формування іншомовної професійної компетентності повинне відбуватися в різних соціально-детермінованих ситуаціях і повинне спрямовуватися на осмислення соціокультурного портрету країни. "Основи для іншомовної компетентності студентів закладаються через потрібні для подальшої діяльності знання, досвід вирішення іншомовних проблемно-пізнавальних завдань і формування внутрішніх ресурсів ефективного прийняття рішень в реальній або наближеній до реальної діяльності, які є необхідними складовими іншомовної компетентності студентів". У той самий час її твердження щодо здатності студентів зі своїм знанням іноземної мови витримати конкуренцію на вільному ринку праці та посісти гідне місце не тільки у власному суспільстві, але й у світовому співтоваристві, котре буде свідчити про сформованість іншомовної компетентності [9], є не досить вдалим чи коректним, оскільки конкурентоспроможність фахівця на світовому ринку праці не може свідчити про рівень сформованості іншомовної компетентності. Проте погоджуємось, що високий рівень професійної іншомовної компетентності сприяє конкурентоспроможності фахівця.

Від вибору методів навчання та форми організації навчання залежить досягнення педагогічної мети, розвиток особистості майбутніх фахівців, їхнього світогляду, бажання вивчати й використовувати в своїй навчальній, науковій і професійній діяльності іноземну мову. Зорієнтованість освіти на інноваційний розвиток змінює педагогічну парадигму. Замість книжково-фронтального навчання (викладач – підручник – студент), що виявляється підтримуючим навчанням, нині надається перевага індивідуально-варіативному (студент – підручник – педагог).

Для формування професійної іншомовної компетентності до навчального процесу необхідно залучати методи активізації пізнавальної діяльності студентів. У науковій літературі активність тлумачиться як філософське поняття, яке виражає сутність діяльності, практики і протиставляється споглядальності. Пізнавальна активність виявляється у живому, ініціативному, зацікавленому ставленні до навчання, прагненні дізнаватися, осягати розумом незвідане, допитливості. Людину із високим рівнем пізнавальної активності не влаштовують короткі відмовки, котрі мало що пояснюють, вона не відчуває задоволення від звичайної відповіді. Більш важливим виявляється запитання та пошук відповіді на нього, істини.

Відповідно до результатів досліджень науковців у сучасному суспільстві досить невисокий рівень людей із високим рівнем пізнавальної активності. Розподіл ціннісних уподобань студентів збігається з теорією про ієрархію мотивів А. Маслоу, що є вкрай важливим для усвідомлення проблем низької мотивації та пізнавальної активності майбутніх фахівців. Ситуація в країні, почуття незахищеності, відчуженість, незадоволеність життям, зневіра в можливості використання іноземної мови в майбутньому, матеріальні проблеми не сприяють бажанню вивчати іноземну мову. У той самий час студенти прагнуть до самоствердження в житті. Людина, яка хоче реалізувати свої здібності, самовідбутися в житті, за

сприятливих умов та правильно підібраних методів та форм навчання, може змінити своє ставлення до учіння, стати активним суб'єктом процесу становлення себе як майбутнього фахівця.

Особливою рисою методів активізації пізнавальної діяльності студентів є зміна поведінки того, хто навчається, та того, хто навчає. Учителю стає партнером-помічником. Педагог виступає не як керівник, транслятор знань, а як людина, що допомагає й полегшує процес навчання. Учителів, які працюють в системі особистісно-зорієнтованої педагогіки і сповідують відкритість власним думкам, переживанням, деякі науковці називають "педагогами-фасилітаторами" [9: 125]. В англійській мові *facilitator* ("фасилітатор") – це людина, котра сприяє досягненню певного результату, забезпечуючи ненав'язливу допомогу чи здійснюючи опосередковане керівництво ("one that facilitates; especially: one that helps to bring about an outcome by providing indirect or unobtrusive assistance, guidance, or supervision" [10]).

Опановуючи певний навчальний матеріал, студент повинен звертатися до викладача не просто за знаннями, які можна одержати нині з різноманітних інформаційних джерел, а за думкою фахівця, судженням стороннього, для порівняння власних ідей та зроблених висновків. Викладач при цьому перетворюється із знавця істини на співучасника її відкриття, помічника, порадника, консультанта. Дискутуючи зі студентами, педагог не лише виконує свою першочергову функцію, тобто навчає, а розвиває незалежність, самобутність, критичність мислення майбутніх фахівців, креативність. Впевненість в можливостях і здібностях студента, "емфатичне розуміння" його поведінки, його реакцій, дій, навичок є вираженням світогляду вчителя, його внутрішньої особистісної довіри до вихованця.

На основі сприятливого психологічного клімату на занятті, атмосфери довіри між викладачем та студентами з'являються необхідні умови для вивчення мови. Авторитарний стиль, який характеризується формально-функціональним підходом до навчання, стереотипними уявленнями про "середнього" учня, суб'єктивними вимогами до нього, порушує гармонію стосунків між викладачем й студентами та спотворює атмосферу, необхідну для формування іншомовної комунікації. Такі відносини ведуть до пасивності, зменшення інтересу до навчання, байдужості студентів, і можуть викликати непорозуміння й протести, інколи навіть конфлікти тих, кого не задовольняє таке ставлення чи методи роботи. Особистісно-зорієнтоване навчання перетворює вчителя на помічника становлення та розвитку професійно-особистісних рис студента, необхідних для його творчої самореалізації. Постійне дотримання партнерських відносин викладача зі студентами гарантує психологічний комфорт учасників гри, позитивний і доброзичливий емоційний клімат. Авторитарні позиції потрібно змінювати на партнерські. Викладач іноземної мови – це не лише носій знання та інформації. Якщо Вам не подобається, що ваші студенти схожі на слухняних робітників, коли необхідно мовчазних, а коли треба – балакучих, які, підтакуючи, виконують за шаблоном Ваші вказівки, то наведені вище вправи допоможуть Вам відійти від авторитарного стилю викладання. Умінні відноситися до студента як до рівного собі, спілкуватися з ним на рівних, проте не опускаючись до панібратства, полягає педагогічний талант викладача. Гуманістична парадигма учіння, особистісно-зорієнтований підхід виявляються найліпшим підґрунтям для залучення будь-яких методів чи технологій для формування професійної іншомовної компетентності.

У даній статті нам би хотілося представити засоби, які допомагають викладачеві створити позитивне й психологічно-сприятливе середовище для іншомовної комунікації. Розглянемо, наприклад, питання організації роботи на першому занятті, яке в літературі висвітлено недостатньо. До основних компонентів початку уроку відносять організаційний момент. "Початок уроку виконує дві важливі функції: організацію класу до активної роботи на уроці (привітання, приведення учнів до готовності співпрацювати, повідомлення цілей уроку) та створення іншомовної атмосфери з метою переведення учнів на іншомовну мовленнєву діяльність" [6: 243-244] Хотілося б зосередити більшу увагу на власне початку першого заняття, оскільки від нього залежить уся подальша робота, воно впливатиме на стиль взаємин у групі, бажання та зацікавленість студентів у вивченні мови.

Викладачі іноземної мови подекуди ставляться до першого заняття із студентами як до буденної, звичної процедури. Вони нехтують тими можливостями, котрі можна отримати від першого знайомства зі студентами. Найчастіше пропонується просто представити себе, свою родину та розповісти певну інформацію про себе. Майже кожен із нас стикався на практиці із такими моментами, коли студенти не хотіли відповідати на деякі запитання. Слід зважати, що переважна кількість студентів почувуються ніяково, оскільки вони повинні користуватися іноземною мовою поряд із маловідомими людьми. Особливо це виявляється важким й лячним для студентів із низьким рівнем володіння мовою, або тих, хто недооцінює власний рівень знань. Таким чином, створюється напруженість, студенти з острахом ставляться до необхідності спілкуватися іноземною мовою й віддають перевагу пасивній участі чи спогляданню. Лише кілька, найбільш впевнених у собі, висловлюються й залучаються до діяльності. Атмосфера ніяковості, скутості й навіть переляку руйнує групову роботу, не сприяє створенню необхідного середовища для формування іншомовної професійної компетентності.

Проте існують особливі засоби, котрі називаються "ice breakers" (в перекладі – "криголами" або ті, які ламають кригу), які допомагають "розбити лід" зняковіння, послабити напруження, але в той самий час налаштовують студентів на іншомовне спілкування. Особистість вчителя та повсякденний стиль його

відносин із студентами впливає на якість і результативність будь-якого методу чи технології, оскільки не новітні засоби чи види діяльності є вирішальними в створенні психологічно-сприятливого середовища для вивчення мови. Ставлення викладача до студентів як до підлеглих, об'єктів навчання, авторитарний стиль педагогічної діяльності, який зорієнтований на заучування та здачу визубреного матеріалу, лише збільшить бар'єр ніяковості і напруги. Якщо науковці виголошують особистісно-орієнтовані стосунки між викладачем та студентами як запоруку демократизації та гуманізації навчально-виховного процесу взагалі, то особливо це стосується нестандартних, ігрових методів, де авторитарні форми викладання є неприпустимими.

"Криголами" поділяються за розміром групи (маленькі, середні, великі, дуже великі), метою (активізація навчання, знайомство, налагодження товариських відносин та створення команди, розвага), рівнем (елементарний, середній, просунутий), за часом проведення (короткотривалі, середньої тривалості, довготривалі).

Для елементарного рівня варто використати просте короткотривале заняття, таке як наприклад "Шість імен". Його можна задіяти в маленьких і середнього розміру групах. Студентам пропонується записати імена шести родичів, а потім учасники задають запитання одне одному і дізнаються, ким ці люди є (мама, тато, брат, бабуся і т. і.), скільки їм років, ким вони працюють. Прохання написати імена близьких виявляється несподіваним для студентів, вони відволікаються від думки про необхідність відразу ж говорити іноземною мовою і концентрують увагу на тому, чиї імена написати, чи додавати ще якусь інформацію, чи можна написати рідною мовою ім'я (на ваш розсуд, чи дозволяти). Це знімає напруження вашого знайомства із групою. Якщо виникають проблеми із утворенням запитань, інші намагаються прийти на допомогу. Головна увага концентрується не на окремому індивіді, а на груповій роботі, де задіяні бажанчі. Викладач, в свою чергу, приходиться на допомогу, а не виконує функцію контролера залишкових знань студента. Даний вид діяльності можна використовувати і на вищому рівні. Гра буде відрізнятися, оскільки чим вищий рівень іншомовної компетентності студентів, тим цікавіше питання і відповіді Ви почуєте.

Інший "криголам" називається "Сніжний ком" (Snowball). Це теж короткотривала вправа для невеликої кількості студентів, яка сприяє формуванню комфортного середовища в групі. Для цієї вправи краще буде сісти у колі, щоб всі бачили одне одного. Викладач займає місце поряд із студентами. Перестановка стільців, метушня, пов'язана із цим, налаштують студентів на щось неочікуване і зацікавлять у подальшому розгортанні подій, водночас послаблять напругу від необхідності говорити іноземною мовою. Педагог займає місце поряд у колі і пояснює правила. Вони прості: кожний має сказати про себе певну інформацію, але спочатку повинен повторити презентацію попередніх учасників. Першим інформацію про себе повідомляє викладач і він же наприкінці гри буде змушений повторити інформацію про кожного учасника. Це є справжній виклик для пам'яті, тому краще обрати групу дійсно із невеликою кількістю студентів. Інформація, яку учасники будуть презентувати, повинна бути дуже стислою. Наприклад, ім'я, рідне місто, хобі, улюблена страва або пора року, тощо. Будьте поблажливі, товариські, дозволяйте студентам трішки підказувати одне одному. Ця вправа не лише познайомить Вас із студентами, але й сприятиме Вашій майбутній співпраці.

"Чотири кути"(Four Corners) є простою, але цікавою вправою, яка підійде для маленьких або середніх за розміром груп із середнім або просунутим рівнем володіння мовою. Студенти поділяться інформацією про себе за допомогою малюнків. Викладач роздає аркуші паперу і просить студентів поділити їх на 4 частини. Кожна частина обирається для певного питання, на яке студенти відповідатимуть за допомогою малюнків. Запитання потрібно відібрати наперед. Наприклад: "What is your favourite place on the Earth?"; "If you were an animal, which one would you be?"; "What are the most important things in your life?"; "What is your hobby?" або будь-які інші. Виділіть для малювання 5-7 хвилин. Ця вправа не лише створить дружню атмосферу, але й продемонструє, наскільки унікальними є Ваші студенти, надасть їм шанс проявити себе.

Не варто виправляти кожнісіньку помилку студента, особливо під час першого знайомства, адже це може вплинути на почуття "повноцінності" особистості й зруйнувати ту атмосферу комфорту й порозуміння, яку Ви намагаєтесь створити. Для викладачів, котрі рідко використовують нетрадиційні методи в навчанні, але бажано спробувати, перше використання даного виду діяльності може виявитись доволі непростим, але водночас і стимулюючим. Нині в мережі легко можна відшукати інші "криголами" із детальними поясненнями для викладачів. Вони не завжди стосуються вивчення іноземних мов, але їх можна запозичити і пристосувати до навчального процесу з метою створення позитивного психологічного середовища відкритого для спілкування, вільного від критиканства та прискіпливого оцінювання.

**Висновки.** Професійна іншомовна компетентність майбутніх фахівців – це комплекс знань професійної лексики, умінь й навичок для адекватного використання англійської мови відповідно до професійної чи науково-дослідницької ситуації, пошуку необхідної для роботи чи самоосвіти інформації з іншомовних джерел. Ціла низка причин негативно впливає на пізнавальну активність студентів, їхнє бажання вивчати іноземну мову, серед яких виділимо ситуацію у країні, почуття незахищеності й зневіру в можливості використання іноземної мови в майбутньому. Сприятливе психологічне середовище на заняттях іноземною мовою, гуманістична парадигма учіння, особистісно-зорієнтований підхід та

особистість викладача виявляються найліпшим підґрунтям для залучення будь-яких методів чи технологій для формування професійної іншомовної компетентності. У статті ми зосередили увагу на першому знайомстві зі студентами, оскільки від нього залежить стиль стосунків у групі, взаємодія з викладачем. Для формування позитивного психологічного середовища й зняття напруги від першого знайомства варто використовувати такі "криголами" (ice-breakers), як "Шість імен", "Сніжний ком", "Чотири кути" та інші, котрі сприятимуть зменшенню напруги та допомагатимуть налаштувати студентів на іншомовне спілкування.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Баскаев Р. О тенденциях изменений в образовании и переходе к компетентностному подходу / Р. Баскаев // Инновации в образовании. – 2007. – № 1. – С. 10–15.
2. Бабинець М. М. Формування готовності майбутніх фахівців менеджменту до іншомовного професійного спілкування / М. М. Бабинець // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія "Педагогіка, соціальна робота". – Випуск 25. – С. 10–12.
3. Навчальна програма з дисципліни "Англійська мова професійного спрямування". – Київ : Національний технічний університет України "Київський політехнічний університет", 2008. – 10 с.
4. Тинкалюк О. Сутність і структура іншомовної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів / О.Тинкалюк // Вісник Львівського ун-ту. – Серія педагогічна. – 2008. – Випуск 24. – С. 53–63.
5. Герасименко О. В. Иноязычная компетентность как фактор развития коммуникативной культуры студентов : автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 "Общая педагогика, история педагогики и образования" / О. В. Герасименко. – Оренбург, 2001. – 36 с.
6. Ставицька І. В. Іншомовна компетентність : місце дефініції у термінологічному полі сучасних наукових суджень [Електронний ресурс] / І. В. Ставицька // Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології. – 2013. – № 4 (30). – С. 280–286. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pednauk\\_2013\\_4\\_36.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pednauk_2013_4_36.pdf).
7. Секрет І. В. Іншомовна професійна компетентність : проблема визначення / І. В. Секрет // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2010. – № 2. – С. 176–180.
8. Гез Н. И. Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований / Н. И. Гез // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 2. – С. 17–24.
9. Роджерс Н. Творчество как усиление себя / Н. Роджерс // Вопр. психологии. – 1990. – № 1. – С. 164–168.
10. Merriam-Webster Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.merriam-webster.com>.
11. Николаева С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Николаева. – К. : Ленвіт, 2002. – 346 с.

### REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Baskayev R. O tendentsiyakh izmeneniy v obrazovanii i perekhode k kompetentnostnomu podkhodu [On Trends in Education and the Transition to a Competence-Based Approach] / R. Baskayev // Innovatsii v obrazovanii [Innovations in Education]. – 2007. – № 1. – S. 10–15.
2. Babynets' M. M. Formuvannya hotovnosti maybutnikh fakhivtsiv menedzhmentu do inshomovnoho profesijnoho spilkuvannya [The Future Management Specialists' Readiness Formation to the Foreign Language Professional Communication] / M. M. Babynets' // Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu [Scientific Journal of Uzhhorod National University]. – Seriya "Pedahohika, sotsial'na robota". – Vypusk 25. – S. 10–12.
3. Navchal'na prohrama z dystsypliny "Angliys'ka mova profesijnoho spramuvannya" [The Curriculum of the Course "English for Professional Needs"]. – Kyiv : Natsional'nyy tekhnichnyy universytet Ukrainy "Kyiv's'kyy politekhnichnyy universytet", 2008. – 10 s.
4. Tynkaliuk O. Sutnist' i struktura inshomovnoyi komunikativnoyi kompetentsiyi studentiv nemovnykh spetsial'nostey vyshchyykh navchal'nykh zakladiv [The Essence and Structure of the Foreign Language Communicative Competence of Students of Non-Linguistic Specialties of Higher Educational Institutions] / O. Tynkaliuk // Visnyk Lvivs'koho un-tu [Lviv University Journal]. – Seriya pedahohichna. – 2008. – Vypusk 24. – S. 53–63.
5. Herasimenko O. V. Inoyazychnaya kompetentnost' kak faktor razvitiya kommunikativnoy kul'tury studentov [The Foreign Language Competence as the Factor of the Students' Communicative Culture Development] : avtoref. diss. na soiskanie uch. stepeni kand. ped. nauk : spets. 13.00.01 "Obshchaya pedagogika, istoriya pedagogiki i obrazovaniya" / O. V. Herasimenko. – Orenburg, 2001. – 36 s.
6. Stavys'ts'ka I. V. Inshomovna kompetentnist' : mistse definitsiyi u terminolohichnomu poli suchasnykh naukovykh sudzhen' [The Foreign Language Competence : the Definition Place in the Modern Scientific Terminology] [Elektronnyy resurs] / I. V. Stavys'ts'ka // Pedahohichni nauky : teoriia, istoriia, innovatsiyni tekhnolohiyi [Pedagogical Sciences : Theory, History, Innovational Technologies]. – 2013. – № 4 (30). – S. 280–286. – Rezhym dostupu : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pednauk\\_2013\\_4\\_36.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pednauk_2013_4_36.pdf).
7. Sekret I. V. Inshomovna profesijna kompetentnist' : problema vyznachennia [The Foreign Language Professional Competence: the Definition Problem] / I. V. Sekret // Zbirnyk naukovykh prats' Berdians'koho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu (Pedahohichni nauky) [The Collection of Scientific Works of Berdians'k State Pedagogical University (Pedagogical Sciences)]. – Berdians'k : BDPU, 2010. – № 2. – S. 176–180.
8. Gez N. I. Formirovaniye kommunikativnoyi kompetentsii kak obyekt zarubezhnykh metodicheskikh issledovaniy [The Communicative Competence Formation as the Objective of the Foreign Methodical Research] / N. I. Gez // Inostrannye yazyki v shkole [Foreign Languages at School]. – 1985. – № 2. – S. 17–24.

9. Rodzhers N. Tvorchestvo kak usileniye sebya [Creativity as the Means of Self-Actualization] / N. Rodzhers // Vopr. psikhologii [Psychological Issues]. – 1990. – № 1. – S. 164–168.
10. Merriam-Webster Dictionary [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.merriam-webster.com>.
11. Nikolaeva S. Yu. Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchal'nykh zakladakh [Methods of Teaching Foreign Languages in Secondary Schools] / S. Yu. Nikolaeva. – К. : Lenvit, 2002. – 346 s.

Матеріал надійшов до редакції 15.05. 2015 р.

**Будас Ю. О. Создание психологически комфортной атмосферы для формирования профессиональной иноязычной компетентности.**

*В статье рассматривается проблема формирования профессиональной иноязычной компетентности.*

*Обозначено, что профессиональная иноязычная компетентность – это комплекс знаний профессиональной лексики, языковых умений и навыков для адекватного использования английского языка в соответствии с профессиональной ситуацией. Выделено, что психологически комфортную атмосферу следует создавать с самого начала обучения. Такие "ледоколы", как "Шесть имен", "Снежный ком" и "Четыре угла" предлагаются как действенные средства для создания психологически комфортной атмосферы для формирования профессиональной иноязычной компетентности.*

**Ключевые слова:** профессиональная иноязычная компетентность, психологически комфортная атмосфера, "ледоколы".

**Budas I. O. Creating a Psychologically Favourable Learning Atmosphere for the Professional Foreign Language Competence Formation.**

*The research deals with the foreign language competence formation for professional needs. The purpose of this article is to analyze different approaches to the concept "foreign language competence for professional needs" and to describe some effective means of creating a psychologically favourable learning atmosphere for its formation.*

*Teaching a foreign language for professional needs refers to the specific aim for its learning and therefore results in changes of syllabus and methods used. English for professional needs concentrates on the development of skills needed by students for their study, research and future career. Mostly, reading and summarization skills which enable the students' self-education are emphasized. It is stated that the foreign language competence for professional needs is a set of professional vocabulary knowledge and relevant foreign language skills which provides the sufficient use of English to perform job-related duties. According to the survey the Ukrainian students' cognitive activity is too low nowadays. The frustrating situation in the country, feelings of insecurity, disbelief in the possibility of using a foreign language in future do not contribute to the desire to learn a foreign language. So, a teacher should do his or her best to enhance students' motivation and concern in learning, create the positive learning atmosphere. It is extremely difficult to do if a teacher is used to authoritarian teaching methods. To establish the positive learning environment you should transform your outlook and provide the assistance and guidance instead of the supervision and total control. It is clear that the psychologically favourable learning atmosphere should be created from the very start. However, teachers of foreign languages often neglect possibilities the introduction offers. Using a foreign language in a room full of strangers is especially difficult and even scary for shy people, those who have the low level of the language or those who underestimate their knowledge of a foreign language. Such "ice-breakers" as "Six names", "Snowball" and "Four corners" are suggested as appropriate means of creating the favourable learning atmosphere while forming the foreign language competence for professional needs. These introductory activities help teachers keep students engaged and at the same time relaxed. The activities are sorted by the group size (small, medium, large, extra large); type (active, get-to-know, team-building, party games) or level (elementary, intermediate, advanced). Using icebreakers stimulates interactivity necessary for learning foreign languages, reduces awkwardness and helps a teacher establish the friendly relationship with the group.*

**Key words:** foreign language competence for professional needs, psychologically favourable learning atmosphere, ice-breakers.